

3.2. Проблеми та перспективи розвитку національної бібліографії кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Сьогодні вже очевидно, що розробка концептуальних основ національної бібліографії не може обмежуватися традиційними бібліографознавчими проблемами. Вона повинна базуватися на основі інформатизації суспільства, в межах якої повинна знайти місце державна програма автоматизації бібліотек, однією з підсистем якої і є автоматизована система національної бібліографії. Розробка проблем НБ передбачає визначення самого поняття, змісту, основних напрямків організаційних, методичних основ; проблем, викликаних створенням програми державної автоматизованої бібліографічної підсистеми, а також питань, обумовлених економічними основами національної бібліографії, авторським правом на бібліографію, кадровим забезпеченням, ефективною організацією науково-дослідницької діяльності [74].

Можливість реалізації цієї важливої програми здійсненна, передусім, за умови вивчення та узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду. При цьому треба враховувати в повній мірі таку вирішальну обставину – Інститут української книги НБУВ, діяльність якого спрямована на розробку теоретичних, методичних та організаційних аспектів національної бібліографії України, зосереджує увагу на вивченні вітчизняної спадщини, сучасних тенденцій та закономірностей світового бібліографічного процесу [76, с. 186-195; 77, с. 3-10].

В даний час в Україні відбувається розвиток національної бібліографії, що поєднує традиційні і новітні методики та опирається на новітні інформаційні технології і використання комп'ютерної техніки в бібліографічній діяльності. Як наслідок цього виникає низка проблем, пов'язаних зі створенням та функціонуванням у суспільстві бібліографічної інформації на новому рівні: комп'ютеризації сховищ друкованої та рукописної інформації; створення нових інформаційних технологій обробки та наукового використання документів; проблеми бібліографічного обліку та опису документів на новітніх носіях; створення автоматизованих технологій опису та пошуку інформації; формування інформаційної інфраструктури суспільства; розробка теоретичних основ інформаційного відображення документального джерела і створення документальних інформаційних систем; уніфікація описів і розробка дескриптивних стандартів; трансформація інформаційних ресурсів у базу знань комп'ютерних інформаційних систем тощо. Розв'язання цих проблем дає можливість створити ефективну систему національної бібліографії в Україні [35].

Можна стверджувати, що в Україні відбувається процес становлення національної бібліографії, який опирається на нові технології, що передбачають повну автоматизацію бібліографічних процесів. У зв'язку з цим виникає не мало питань, які пов'язані з процесами створення та функціонування у середовищі суспільства бібліографічної інформації на цілком новому рівні. На сьогодні є результати діяльності окремих бібліотечно-бібліографічних центрів України зі створення українського бібліографічного репертуару, але, на жаль, Державної програми створення національної бібліографії України досі немає. Серед таких центрів значне місце належить Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського – комплексному науково-інформаційному, науково-дослідному та культурологічному центру, який вирішує завдання розробки проблем бібліотечознавства, бібліографознавства, архівознавства та книгознавства, національної бібліографії та біографістики, впровадження сучасних технологій інформаційно-аналітичного забезпечення вітчизняної науки й управлінських структур, проведення наукових дослідження, спрямовані на вдосконалення процесів формування й використання інформаційних ресурсів, інформатизацію бібліотек. Як вважає генеральний директор НБУВ академік О. Онищенко, «бібліотека покликана зберігати, поповнювати та активно включати в наукові дослідження та соціокультурну сферу духовну спадщину людства, формувати менталітет людини нової цивілізації, яка, стаючи людиною світу, черпає свої духовні засади з національної культури» [22, с. 211-221].

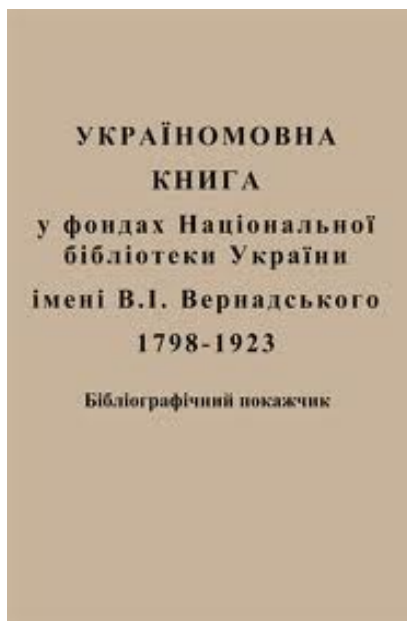

Мал. 18. Онищенко
Олексій Семенович [108]

У 2002 р. О. Онищенко скерував колектив науковців на розробку моделі бібліотеки, що відбивала б вимоги ХХІ ст. У 1992-2002 рр. під керівництвом та з участю академіка О. Онищенка, а також доктор історичних наук В. Омельчука було розроблено концепцію національної бібліографії України. Дослідження, спрямовані на створення української національної

бібліографії, здійснювалися в НБУВ у межах тем «Українська національна бібліографія : історія, методологія, проблеми реалізації» (термін виконання 1993-1995 рр.) та «Україномовна книга (1798-1916) : каталог фондів НБ України ім. В. І. Вернадського» (термін виконання 1996-1998 рр., наук. керівник акад. НАН України П. Тронько) [80, с. 8]. Послідовно реалізуючи проект НДР «Україномовна книга. 1798-1916», Інститут української книги НБУВ розглядав його як базу для розробки проекту зведеного каталогу україномовної книги (перший етап УБР) з подальшим визначенням кола бібліографічних джерел (другий етап), призначених для суцільного виявлення україномовної книжки [22, с. 211-221].

У 2000-2001 рр. відділом національної бібліографії Інституту української книги НБУВ було опрацьовано проект створення зведеного каталогу україномовної книги як фундаменту Українського бібліографічного репертуару, головним завданням якого є представлення цілісної системи інформації про сукупний документальний масив, створений у процесі історичного розвитку українського народу. Реалізація даної науково-дослідної роботи була можлива тільки за умови вивчення та узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду зі складання УБР, сучасних тенденцій і закономірностей світового бібліографічного процесу. У 2003 р. НБУВ видала тритомний каталог «Україномовна книга, 1798-1923» (див. мал. 19). За основу було взято 1798 р., коли було надруковано першу книжку українською мовою громадянським шрифтом – «Енеїду» І. Котляревського. Від цієї дати починається відлік друкованої книги нової доби української літератури. Показчик містить книги, збірники, альманахи, навчальні посібники, довідкові видання, передруки та відбитки українською мовою. Він є складовою частиною національного репертуару української книги. Це реальний крок на шляху розробки центральної теми УБР, підготовки зведеного каталогу україномовної книги на рівні найбільших бібліотек України [22, с. 211-221].

Мал. 19. Обкладинка та титульна сторінка першого тому показника Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, 1798-1923 : бібліогр. показч. / Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського; редкол. : О. С. Онищенко (голова) та ін.; авт. кол. : М. Д. Бойченко та ін. – К., 2003. – Т. 1 : 1798-1911. – 673 с. – (Нац. бібліогр. України) [113].

Основним результатом роботи науковців є послідовне видання в серії «Національна бібліографія України» системи посібників УБР – п'ять випусків «Україномовної книги у фондах Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 1798-1923» – фундаментальної основи Українського бібліографічного репертуару, що налічують 9 798 позицій [74].

Випуски науково-бібліографічного показника «Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 1798-1923» є не лише довідниками вторинного рівня, а й джерелом, яке дає змогу провести попередні книгознавчі дослідження щодо історії книги та культури України. На сьогодні завершено перший етап роботи над Українським бібліографічним репертуаром – опрацювання книг українською мовою *de visu*, які зберігаються у власних фондах, та розпочато другий етап – добір матеріалів шляхом суцільного перегляду визначеного кола бібліографічних джерел на предмет виявлення книг, відсутніх у каталозі «Україномовна книга у фондах НБУВ. 1798-1923», для подальшого введення в базу даних. Проект створення системи бібліографічних посібників УБР реалізується на власній

організаційній, технологічній базі в співпраці з Національною парламентською бібліотекою України, Львівською науковою бібліотекою ім. В. Стефаніка НАН України та ін. [22, с. 211-221].

У 2006 р. у рамках Міжнародної наукової конференції «Роль бібліотек у формуванні єдиного науково-інформаційного простору України» відбулося засідання круглого столу «Проблеми створення реєстру національної бібліографії України» [74]. Провідними фахівцями Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та ряду інших великих бібліотек України було розглянуто комплекс проблем, пов'язаних зі створенням реєстру національної бібліографії, формуванням системи ретроспективної національної бібліографії України як частини всесвітньої системи обліку документів. Значна частина виступів була присвячена проблемі формування єдиного інформаційного простору України, вирішенню питань з розробки національної програми ретроспективної національної бібліографії. Наголошувалося, що невирішеними питаннями залишаються матеріально-технічне забезпечення, недостатня державна підтримка розробки національного формату представлення бібліографічних даних [22, с. 211-221].

Як зауважив у своїй доповіді «Проблеми створення реєстру національної бібліографії України» В. Омельчук, формування системи ретроспективної національної бібліографії України як частини всесвітньої системи обліку документів дасть можливість представити в електронній формі комплекс бібліографічних даних про вітчизняні і закордонні документи, пов'язані з Україною і її народами за всі історичні періоди. Автор доповіді акцентує увагу на тому, що існує чітко напрацьована програма: рукописна, друкована та електронна україніка; що завершені роботи зі створення зведеного каталогу-репертуару україномовної книги у вигляді електронних баз даних, доступних через комп'ютерну мережу, завершено їх публікацію у вигляді електронних (CD-ROM) або друкованих видань; що створені системи зведених каталогів, які враховують документи україніки, які зберігаються у фондах вітчизняних і зарубіжних бібліотек [79, с. 31]. Крім того, було наголошено, що процес створення Державного реєстру національної бібліографії України завдяки плідній діяльності багатьох спеціалістів та установ перебуває на етапі практичної реалізації. Однак теоретичні та методологічні проблеми цієї роботи продовжують залишатися актуальними, оскільки реєстр національної бібліографії виконує в суспільстві не лише інформаційні, а насамперед культурні функції [22, с. 211-221].

Варто зауважити, що завдання вичерпної реєстрації всієї книжкової продукції країни має бути пов'язане перш за все з розумінням самотності національної культури і зі свідомим бажанням зберегти її надбання [22, с. 211-221].

У 2007 р. Інститут української книги НБУВ, Інститут бібліотекознавства та відділ газетних фондів Служби інформаційно-аналітичного забезпечення розпочали наукову роботу за загальною відомчою темою «Формування зведеного каталогу-репертуару україномовної книги. Створення системи каталогів спеціалізованих фондів НБУВ». Основою дослідження книги в Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського в історичному, методологічному та бібліографічному аспектах дедалі більше стає її повний репертуар [22, с. 211-221].

Сьогодні створення національного репертуару належить до першочергових завдань української культурології. Зведені каталоги розглядаються як основна форма національного репертуару друку України. Для складання зведеного каталогу-репертуару використовувалася база даних «Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, 1798-1923» [21; 74]. Зібраний у ньому бібліографічний матеріал відображає як історичний, так і культурний процес розвитку суспільства і взаємозв'язки в ньому.

Програма, над реалізацією якої сьогодні працює Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, і працюватиме в перспективі, є по суті системою бібліографічних видань, баз даних національної бібліографії України. Вона складається з провідних проектів Українського бібліографічного репертуару. Як специфічні засоби бібліографічного моделювання, національні репертуари відображають розвиток народу й держави в усіх галузях суспільного життя, а також внесок даного народу в загальну скарбницю світової цивілізації. Уперше в історії України сформовано основоположну частину Українського бібліографічного репертуару – зведений каталог-репертуар книги українською мовою; створено електронну версію бази даних зведеного каталогу україномовної книги-репертуару, яка має розгалужену пошукову систему [22, с. 211-221].

Т. Дубас наголосити на тому, що розвиток сучасних комп'ютерних технологій, інформатизація держави висувають завдання створення автоматизованої системи національної бібліографії, що передбачає переведення в електронну форму вже існуючих друкованих праць НБ бібліографії; створення баз даних ретроспективної НБ за періоди, які не забезпечені поки ще інформаційними ресурсами з подальшим виданням бібліографічних покажчиків як в електронному, так і друкованому вигляді [22, с. 211-221].

Крім вище зазначених Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського розроблена концепція програми «Формування баз даних національної бібліографії України» (2002-2006 рр.), головна мета якої – максимально повне, об'єктивне виявлення та облік рукописних і друківаних джерел, що так чи інакше стосуються України з Х по ХХ ст.; створення на цій документальній базі зводу рукописної, друкованої та електронної україніки. Новизна даної програми зумовлюється формуванням вперше в історії України національної бібліографії державно-національного змісту. Такий проект є принципово новим для вітчизняного бібліографознавства. Він ґрунтується на створенні інформаційно-бібліографічних баз даних про всі найважливіші рукописні та друковані джерела з Х по ХХ ст. і на цій основі передбачає переведення в електронну форму вже існуючих друкованих праць НБ; створення баз даних НБ за періоди, не забезпечені поки що інформаційними ресурсами, з подальшим виданням бібліографічних праць як у друкованій (серія «Національна бібліографія України»), так і в електронній формі (електронні публікації); а також формування інтегрованого розподільного банку даних НБ з можливістю доступу в онлайн-режимі через мережу Інтернет [58, с. 12-18].

Практичними результатами даного проекту буде створення баз даних рукописної, друкованої, електронної україніки; формування бази даних (далі – БД) Національної бібліографії України з додержанням міжнародного комунікативного формату UNIMARC; забезпечення сумісності БД з інформаційними системами світового співтовариства [58, с. 12-18].

Одним із провідних установ зі створення посібників з національної бібліографії є також і Національна парламентська бібліотека України (далі – НПБУ), яка являє собою методичний центр з надання допомоги бібліотекам усіх систем і відомств в організації їх діяльності. Науково-бібліографічний відділ НПБУ в рамках проекту «Створення системи посібників національної бібліографії» послідовно продовжує підготовку та видання фундаментальних випусків «Друкованого зведеного каталогу української книги у фондах бібліотек та музеїв системи Міністерства культури і мистецтва України (1574-1923)». У 1998 р. вийшов перший випуск «Друкованого зведеного каталогу україномовної книги державних бібліотек та музеїв України» (уклад. : Р. Жданова, І. Негрейчук. – К. : Глобус, 1999. – 296 с.), до якого ввійшли книги українською мовою за 1808-1900 рр., незалежно від місця їх видання. Був підготовлений до друку другий випуск української книги за 1901-1910 рр. Це багатотомне видання є універсальним джерелом фондів однієї з найпотужніших бібліотечних систем держави, входить як складова частина до Українського бібліографічного репертуару. Подані в цих покажчиках матеріали сприяють вивченню історичного розвитку України, її культури, науки та інших сфер суспільного життя, допомагають у формуванні джерелознавчої основи наукових досліджень, служать основою для вивчення книжкових ресурсів бібліотек України [35].

Значну увагу бібліотека приділила удоступненню своїх фондів. У серії «Українська книга у фондах Національної парламентської бібліотеки України» вийшло два випуски каталогу «Україномовна книга, 1808-1923» (уклад. : Р. Жданова, В. Лой. – К. : Абрис, 1996. – 175 с.) та «Російськомовна книга ... 1816-1923» (уклад. : Р. Жданова, В. Лой. – К. : Глобус, 1999. – 365 с.) [35].

Мал. 20. Обкладинка покажчика Бібліологічні вісті (1923–1930) : систематичний анотований покажчик / укл. Г. І. Ковальчук. – К. : Абрис, 1996. – 160 с. [72]

Ряд посібників, підготовлених і виданих НПБУ, присвячено становленню державності, відтворенню правдивих сторінок історії нашої країни, відродженню національної культури, літератури та мистецтва. Бібліографи намагалися ввести до наукового обігу раніше недоступні й маловідомі архівні матеріали, документи. Актуальною в цьому плані є серія бібліографічних покажчиків «Українські культурно-освітні товариства «Просвіта». Вийшли з друку два випуски цієї серії: «Видання «Просвіт» Галичини: Книги та аркушева продукція: (1868-1933)» (уклад. С. Зворський. – К. : Абрис, 1996. – 248 с.), «Видання «Просвіт» Наддніпрянської України: (1906-1922 рр.)» (уклад. С. Л. Звірський. – К. : Глобус, 1999. – 133 с.). Дані покажчики знайомлять найширший читацький загал з практично невідомими й свідомо замовчуваними за часів командно-адміністративної системи сторінками діяльності товариств «Просвіта», які зробили дуже великий внесок у пробудження національної свідомості українського народу [35].

У 1996 р. бібліотекою видано систематичний анотований покажчик змісту одного з найкращих українських наукових книгознавчих періодичних часописів 20-х років на терені всього СРСР «Бібліологічні вісті, 1923-1930» (уклад.

Т. Ковальчук. – К. : Абрис, 1996. – 159 с.) (див. мал. 20) [75]. У виданні розкрито зміст усіх номерів журналу, що випускався Українським науковим інститутом книгознавства. Матеріал згруповано в систематичному порядку, є допоміжні покажчики: іменний, географічний, установ, псевдонімів і криптонімів, список публікацій про журнал. Крім того, історію та значення журналу розкривають дві вступні статті: С. Білоконя «Бібліологічні вісті»: місце в культурі» та Г. Ковальчук «Від укладача» [72].

Усі зазначені вище бібліографічні видання схвально зустріла культурно-наукова громадськість України. В ряді позитивних рецензій та статей з приводу публікації даних бібліографічних праць автори одностайні у необхідності таких видань. Саме відкриття фондів національних книгозбірень, де українська книга приховувалась у спецархівах і свідомо нищилась в силу історичних катаклізмів, вселяє надію на те, що справа бібліографування вітчизняного друку й надалі розвиватиметься [35].

Якщо розглядати діяльність НПБУ в галузі національної бібліографії в більш широкому розумінні цього поняття, зокрема, з точки зору їх змістовної частини, то можна назвати ряд публікацій її цінних покажчиків, що вийшли в останні роки і сприяють відродженню духовних цінностей нашого народу. Актуальними в цьому плані є започатковані серії бібліографічних науково-допоміжних посібників «Видатні діячі української книги» (14 випусків), серії рекомендованих бібліографічних покажчиків «Повернуті імена» (4 випуски), «Шістдесятники: Профілі на тлі покоління», «Культура і побут народу України» (4 випуски), чотири випуски матеріалів до біобібліографічного словника «Українські письменники» [75] та ін.

Ще не опубліковано цінні енциклопедично-довідкові видання «Українські письменники» (авт.-уклад. Ф. Погребенник; упоряд. бібліогр. матеріалів О. Гриценко, О. Приходько). У цьому виданні поєдналися два напрями – літературознавчий і бібліографічний. Автор-упорядник, виходячи зі свого розуміння ролі й значення того чи іншого письменника у літературному процесі, вводить його до реєстру покажчика, дає стислу характеристику його життєво-творчого шляху. Складніше з бібліографічним оснащенням статей. Оскільки покажчик охоплює більшість письменників діаспори, то далеко не всі джерела можна було роздобути й перевірити. І все ж у цьому виданні вперше подається широке оснащення персоналій бібліографією основних творів митців та критичної літератури про них [35].

Укладач і автори видання доповнили зазначені вище випуски та сформували на їхній основі біобібліографічний довідник «Українські письменники діаспори». Бібліографічне наповнення статей у цьому словнику не має собі аналогів. На жаль, фінансові можливості бібліотеки не сприяють появі в світ цього цінного й такого потрібного науковій громадськості та бібліотекам видання. Пошук коштів на його друк триває [35].

Об'єктом бібліографування у НПБУ в останні роки стали ряд часописів, наукових збірників, цінна інформація яких була довгий час недоступна користувачам бібліотек. Так, підготовлено рукопис систематичного змісту за 50 років журналу «Визвольний Шлях», який видавався за кордоном [35].

Опубліковано рукопис систематизованого змісту журналу «Листи до приятелів (1953-1967)», що виходив у США та Канаді. В часописі опубліковано понад дві тисячі різноманітних як за тематикою, так і за видами й жанрами матеріалів, інформація про які незабаром стане доступною історикам, літературознавцям, журналістам, бібліотечним працівникам; матеріали з політики, культури, мемуаристики незалежного критичного напрямку щодо панівних ідеологій відомих публіцистів, науковців, письменників, митців української еміграції [35].

Літературознавцям, мовознавцям, шанувальникам художньої літератури адресовано підготовлені НПБУ електронний варіант науково-допоміжних покажчиків «Філологічні науки в Україні» (за 1994-1997 рр.), рекомендаційний довідник-щорічник «Художня література. Критика. Літературознавство» [75].

Активізувалася робота бібліографів бібліотеки у забезпеченні потреб науковців, які працюють у галузі бібліотекознавства й бібліографознавства. Розвиткові вітчизняної теоретичної наукової думки сприяють поточні посібники «Бібліотекознавство та бібліографія в Україні» (2 вип. на рік), ретроспективні науково-допоміжні видання «Бібліографознавство України (1981-1990)», «Бібліотекознавство України, (1991-1995)» [75].

Значну увагу в роботі НПБУ приділено вирішенню теоретичних і практичних проблем національної бібліографії. Широке коло проблем її теоретичного та практичного розвитку знайшло обговорення на міжвідомчій науково-практичній конференції «Національна бібліографія України: стан і перспективи розвитку», яку підготував і провів науково-бібліографічний відділ у

1994 р. Основні доповіді та повідомлення учасників конференції опубліковано в науковому збірнику «Національна бібліографія України: стан і тенденції розвитку» [75].

Проблемам розвитку вітчизняного бібліографознавства присвячено ряд статей провідних фахівців відділу на сторінках періодичних видань, наукових збірників. За ці роки опубліковано 35 статей. Ці ж питання звучать у виступах працівників відділу на наукових конференціях, бібліотечних конгресах, семінарах, засіданнях круглого столу, в Інституті підвищення кваліфікації працівників культури тощо [35].

В умовах інформатизації, коли актуальною є проблема формування єдиного інформаційного простору України, набуває особливого значення розробка національної програми ретроспективної національної бібліографії. Її реалізація дасть можливість представити в електронній формі (а також публікацію у вигляді електронних (CD-ROM) або друкованих видань) комплекс бібліографічних даних про вітчизняні й закордонні документи, пов'язані з Україною, за всі історичні періоди. Вона сприятиме розвитку одного з найсуттєвіших елементів інформаційної інфраструктури Української держави [22, с. 211-221].

На думку В. Омельчука, практично жодена з незалежних держав СНД, включаючи і Україну, не в змозі створити повноцінний національний репертуар без обробки фондів головних бібліотек СНД і, в першу чергу, бібліотек Російської Федерації. Це обумовлено особливостями історичного розвитку, специфікою формування бібліотечних фондів у такій своєрідній державі, яким був СРСР [76, с. 186-195].

Напрацювання системи поглядів на НБ повинне ґрунтуватися на світовому і вітчизняному досвіді. Система наукового опису, досвід науково-практичної діяльності в бібліографії, що склалися в бібліотечних установах колишнього Союзу, будуть мати у цьому контексті першочергове значення [76, с. 186-195].

Радою Міжнародної асоціації академії наук (МАН) було порушене питання про доцільність проведення спільними зусиллями академії досліджень з історії радянського періоду з метою напрацювання узгоджених позицій за цими проблемами. Особливо важливим є розуміння суті національної бібліографії не тільки як засібу обміну і збагачення здобутків культури, але й інформаційного забезпечення вирішення економічних і політичних проблем, як на рівні кожної суверенної держави, так і їх взаємодії. Як вважає В. Омельчук, планувати НБ України, всупереч цим обставинам, нереально [76, с. 186-195].

Першочергові завдання у справі реалізації проекту програми, на наш погляд, такі: виявлення та облік рукописної і друкованої україніки в світі; напрацювання генерального плану розподілу робіт з питань НБ; залучення до авторський колектив базових бібліотек держави (основних фондоутримувачів), провідних гуманітарних академічних інститутів, архівних установ, Книжкової палати, комісій вищих органів влади інших інституцій та організацій; розробка оптимальної моделі НБ, вироблення єдиних принципів системи допомоги ретроспективній і поточній НБ; створення національного зведеного комп'ютерного банку даних «Рукописна Україніка»; створення національного зведеного комп'ютерного банку даних «Друкована Україніка»; реєстрація втрачених творів друку, створення зведеного реєстру «Втрачена Україніка»; бібліографічна реєстрація зарубіжної україніки в окремих країнах з обов'язковим визначенням пріоритетності програм; програмне інформаційне та лінгвістичне забезпечення проекту; вирішення проблеми стандартизації і формату опису, зокрема, кодикологічного – для реєстру української рукописної книги, археографічного – для опису архівного, музейного та інших фондів, бібліографічного – для опису бібліотечних фондів; розробка науково-технічної програми «Класифікація у сучасній науці, бібліотечно-бібліографічній практиці та проблеми створення цілісної державної автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи»; розробка основних напрямків формування БД, її структури з метою входження в міжнародні інформаційно-бібліографічні системи [76, с. 186-195].

У контексті вищевикладеного слід зазначити, що національна бібліографія є найважливішою складовою системи інформації України, атрибутом її державності, скарбницею духовної та документальної пам'яті народу. Безперервність історії розвитку держави, народу, його культури потребує вивчення та успадкування всього періоду української книжкової культури – і рукописної, і друкованої, і електронної. Без створення національної інформаційно-бібліографічної системи неможливе включення до світового інформаційного простору, визнання України на міжнародному рівні. На сьогодні дуже важливим видається забезпечення потреб суспільства в бібліографічній інформації про національний документний фонд, напрацьований у процесі історичного розвитку українського народу; створення системи ретроспективної національної бібліографії відповідно до національних особливостей і конкретно-історичних умов розвитку українського народу [22, с. 211-221].